

Yhteinen julkilausuma

Suurpetokonfliktien lisääntyminen

Euroopassa

Vuosi 2022 on luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta 21. toukokuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY – luontotyyppidirektiivin – 30. vuosipäivä. Direktiivi on suojellut monenlaisia luontotyyppisiä ja lajeja Euroopan unionissa viimeisten 30 vuoden ajan. Parhaillaan toteutettavien tehokkaiden suojelutoimenpiteiden vuoksi tietyt suurpetolajien kannat aiheuttavat kuitenkin yhä enemmän konflikteja, ja tilannetta hankaloittavat haastavat oikeudelliset kehitykset. Monissa tapauksissa ”tiukan suojelun” oikeudellinen tulkinta estää lajin aktiivisen kannanhoidon, mikä voisi auttaa vähentämään vakavia konflikteja karjan, ihmisten ja biologisesti monimuotoisten maisemien kanssa. Nämä konfliktit lisäävät entisestään maaseutuelinkeinoihin tällä hetkellä kohdistuvia paineita.

Konteksti:

Euroopan unionin luontotyyppidirektiivin 2 artiklassa ilmaistu tärkeä tavoite on ”yhteisön tärkeänä pitämien luontotyyppien ja luonnonvaraisen eläin- ja kasvilajien suotuisan suojelun tason säilyttäminen tai sen ennalleen saattaminen”, ja samalla jäsenvaltiot ottavat ”huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset vaatimukset sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet”.

Valitettavasti äskettäin julkaistussa Euroopan komission ”ohjeasiakirjassa luontodirektiivin mukaisesta yhteisön tärkeinä pitämien eläinlajien tiukasta suojelusta” ei anneta selkeitä ohjeita ja tarkennuksia tiukasti suojeltujen lajien hoidosta, vaikka suurpetokannat kasvavat ja rinnakkaiseloon liittyvät konfliktit lisääntyvät. Lisäksi tietyt Euroopan unionin suurpetolajien kannat eivät enää edellytä tiukkaa suojelua luontodirektiivin liitteen IV perusteella, koska niitä ei enää pidetä uhanalaisina tai vaarantuneina. Nämä lajit ovat kuitenkin edelleen tiukasti suojeltujen lajien joukossa direktiivin liitteessä IV. Euroopan parlamentti on kehottanut komissiota käynnistämään direktiivin liitteiden muuttamismenettelyn, kuten tällaisessa tilanteessa edellytetään, mutta nämä kehotukset eivät ole johtaneet toimenpiteisiin.

Konfliktit karjan kanssa:

Suurpetojen määrän kasvaminen lisää pelkoa ja karjaan kohdistuvia hyökkäyksiä, joskus jopa karhujen ihmisiin kohdistamia hyökkäyksiä. Koirat, lampaat, nautaeläimet ja jopa ponit ovat alttiita hallitsemattomille hyökkäyksille, joiden seurauksena saadut vammat vaihtelevat pintanaarmuista jopa kuolettaviin vammoihin. Esimerkiksi Ranskassa sudet tappoivat vuonna 2020 maatalousyrittäjiltä 9 872 eläintä, pääasiassa lampaita, kun taas espanjalaisilta maatalousyrittäjiltä tapettiin samana vuonna yli 5 000 eläintä.

Tämän lisäksi eläin- ja omaisuusvahinkojen korvauskustannukset ovat yli 28,5 miljoonaa euroa vuodessa, ja keskimääräiset kustannukset petoeläintä kohden ovat susien osalta 2 400 euroa ja karhujen osalta 1 800 euroa. Life-ohjelmasta on vuodesta 1992 lähtien osoitettu yli 88 miljoonaa euroa hankkeisiin, joihin sisältyi suurpetojen aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisyä ja lieventämistä. Tämän lisäksi on käynnissä oleviin hankkeisiin investoitu vielä 36 miljoonaa euroa lisää. Maatalousyrittäjät eivät kuitenkaan kärsi pelkästään rahallisista menetyksistä, vaan tilanne aiheuttaa myös henkistä kuormitusta, koska maatalousyrittäjien elinkeinoon kohdistuu jatkuvaa painetta. Heidän karjansa kärsivät loukkaantumisista, keskenmenoista, hedelmällisyyden laskusta ja karjaan kohdistuvista kokonaistappioista. Lisääntyvät hyökkäykset maatalousyrittäjien elinkeinoon aiheuttavat vakavan uhkan maatalouden tulevaisuudelle joillakin Euroopan uhanalaisimmilla alueilla, erityisesti Euroopan vuoristoalueilla.

Konfliktit luonnon kanssa:

Käyttöön otetut ennaltaehkäisevät toimenpiteet vievät paljon kotejaan ja elinkeinojaan suojelevien maaseudun asukkaiden ja maatalousyrittäjien aikaa, rahaa ja työvoimaa. Useimmiten näistä toimenpiteistä, kuten suoja-aidoista, hälytysjärjestelmistä, eläinsuojista ja vahtikoirista, on oikeastaan enemmän haittaa kuin hyötyä biologisesti monimuotoisten elinympäristöjemme suojelulle ja uudistamiselle. Aitaaminen vähentää suurten nisäkkäiden, kuten hirvien ja muiden sorkka- ja kavioeläinten, vapaata liikkuvuutta. Vahtikoirilla voi olla erittäin kielteinen vaikutus maassa pesiviin lintuihin ja muihin luonnonvaraisiin eläimiin, ja hälytysjärjestelmät häiritsevät luonnonympäristöä. Laaja laidunmaatalous on käytäntö, joka on pitkälti sopusoinnussa ympäristönsä ja luontotyyppiensä kanssa, ja siksi se on avainasemassa Euroopan syrjäisimpien alueiden avointen maisemien säilyttämisessä ja ennalleen saattamisessa. Näin ollen on tärkeää varmistaa, että nämä alueet ja maaseudun toimijat voivat jatkossakin vaikuttaa merkittävästi ympäristönsuojeluun ja eroosion hallintaan sekä biologisesti monimuotoisten maisemien tarjoamaan arvokkaaseen pääomaan.

Konfliktit metsästäjien kanssa:

Metsästäjät ovat olleet ja tulevat aina olemaan keskeisiä toimijoita suurpetojen suojelussa ja kannanhoidossa Euroopassa. Euroopan metsästysyhteisön keskuudessa tiettyjä suurpetolajeja saatetaan oikeudellisesta ja sosiokulttuurisesta kontekstista riippuen arvostaa suuresti. Konfliktien syyt ovat moninaisia, kuten jääminen päätöksenteon ulkopuolelle vuosien onnistuneen kannanhoidon jälkeen, korkeiden suurpetotiheyksien vaikutukset riistakantoihin tai arvokkaiden metsästyskoirien menetykset. Suurpetojen puutteellisen kannanhoidon ja maaseudun toimijoiden vaatimusten laiminlyönnin vuoksi sosiaalinen sietokyky suurpetoja kohtaan on saavuttanut rajansa tai kärsii monilla Euroopan alueilla. Jäsenvaltioiden on voitava aktiivisesti hoitaa suurpetokantoja tavalla, joka sallii suotuisan suojelun tason sekä muun luonnonvaraisen eläimistön ja maankäyttötoimien, kuten metsästyksen ja riistanhoidon, suojelun.

Käytäntöjä koskevat vaatimukset:

Luontotyyppidirektiivin liitteiden muuttamismenettely:

Luontotyyppidirektiivissä vahvistetaan lakisääteinen velvoite saattaa liitteet ajan tasalle, jotta lajien suojelun tasoa voidaan mukauttaa Euroopan kantojen kehitykseen. Tämä velvoite on ilmaistu 19 artiklassa: *”Neuvosto vahvistaa määräenemmistöllä komission ehdotuksesta tarpeelliset muutokset liitteiden I, II, III, V ja VI mukauttamiseksi tekniikan ja tieteen kehitykseen. Neuvosto vahvistaa yksimielisesti komission ehdotuksesta tarpeelliset muutokset tämän direktiivin liitteen IV mukauttamiseksi tekniikan ja tieteen kehitykseen.”*

Euroopan komissio on tehnyt poliittisen päätöksen olla esittämättä tarvittavia ehdotuksia liitteiden mukauttamiseksi suotuisiin kantamääriin. Tämä rikkoo selvästi direktiivin oikeudellista vaatimusta, jonka mukaan liitteessä IV lueteltuja lajeja suojellaan ainoastaan sillä edellytyksellä, että niiden nykyinen kanta oikeuttaa ne tällaiseen tiukkaan suojeluun. Komission kannasta seuraa, että jäsenvaltioiden on entistä vaikeampaa täyttää direktiivin mukaiset velvoitteensa, jotka liittyvät kyseisten lajien suojeluun ja kestävään hoitoon sekä taloudellisiin, sosiaalisiin ja sivistyksellisiin konflikteihin.

Lisäksi on tärkeää huomata, että kaikkia liitteessä V lueteltuja lajeja suojellaan edelleen. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kyseisten lajien yksilöiden hyödyntäminen sekä niiden ottaminen luonnosta eivät ole ristiriidassa niiden suotuisan suojelun tason säilyttämisen kanssa. Lisäksi luontotyyppidirektiivin mukainen seurantavelvoite edellyttää, että jäsenvaltioilla on pysyvä ja jäsennelty seurantajärjestelmä. Näin ollen liitteessä V sallitaan lajien hoito samalla kun taataan niiden suojelu.

Joustavuutta alueellisten suurpetokonfliktien hallintaan ja onnistuneen rinnakkaiselon edistämiseen:

Suurpetoihin liittyvät konfliktit ja rinnakkaiselon haasteet vaihtelevat alueittain ja riippuvat suuresti taloudellisesta, poliittisesta ja sosiaalisesta kontekstista. Näiden erilaisten ja monimutkaisten konfliktien hallitsemiseksi tarvitaan joustavuutta. Vaikka suurpetokantojen hoitoa ja suojelua koskeva yleinen oikeudellinen kehys on laadittu Euroopan tasolla, täytäntöönpanopäätökset olisi laadittava ja tehtävä paikallis- ja aluetasolla aktiivisen hallinnoinnin pohjalta, jotta lisätään vaikuttamismahdollisuuksia ja vähennetään konflikteja suurpetojen kanssa samalla alueella asuvien ihmisten kanssa ja varmistetaan sopuisa rinnakkaiselo.

Rahoitus ennaltaehkäisytoimenpiteisiin ja korvauksiin yhteisen maatalouspolitiikan ulkopuolelta:

Kasvavien kantojen perusteella voidaan olettaa maatalouskarjaan kohdistuvien hyökkäysten vain lisääntyvän tulevaisuudessa. Ennaltaehkäisytoimenpiteistä ja korvauksista aiheutuu valtavia kustannuksia, ja joidenkin maatalousyrittäjien on usein vaikeaa saada korvauksia. Maatalouden kannalta on olennaisen tärkeää, että kaikki tulevat välineet, jotka otetaan käyttöön luontotyyppidirektiivin suojelemien lajien hyökkäysten ehkäisemiseksi, rahoitetaan muista rahoitusvirroista yhteisen maatalouspolitiikan varojen ulkopuolelta. Yhteisen maatalouspolitiikan rahoitus on jo venytetty äärirajoille.

Seuraavien organisaatioiden puolesta:

copa cogeca
european farmers european agri-cooperatives

